

Omgaan met moeilijk gedrag

CLZ studiedag 29 april 2016

Bedenkingen - vragen

- Wat kan ik nog doen? Ik heb al alles geprobeerd?
- Ik ben doodmoe als ik thuiskom...
- Ik heb nog 23 andere leerlingen in de klas...
- Hoort deze leerling wel thuis in deze klas?
- Hoe kan ik hem/haar nog verder helpen?

INHOUD

1. Evenwichtige Balans

2. Conflictsituaties

3. Nieuwe Autoriteit

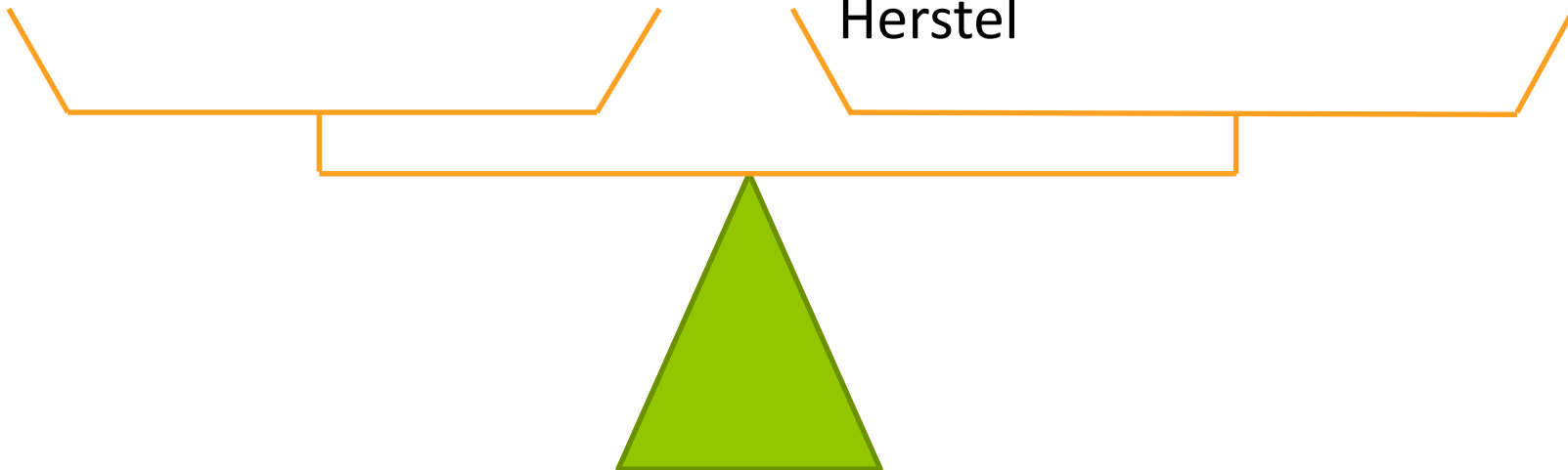
1. Evenwichtige balans

Structuur en duidelijkheid

Regels
Structuur
Monitoring

Positief leefklimaat

Positieve betrokkenheid
Positieve bekrachtiging
Probleemoplossing
Herstel

Structuur en duidelijkheid

- Structuur
- Regels
- Monitoring

Structuur

Leerlingen weten **wat** er **wanneer**, **waar** en **hoe** verwacht wordt

Visualiseren

- **Structureer de ruimte**
 - Orde in klas
 - Plaats in de klas
- **Structureer de tijd**
 - Time-timer
 - Duidelijk afgebakende opdrachten
 - Geen dode momenten: Wat na deze opdracht

Structuur

- **Structureer de rij**
 - Vaste plaatsen
 - Groep bij elkaar houden
 - Stil – bij iedere overgang laten wachten
- **Structureer de speeltijd**
 - Wat kunnen we doen
 - Met wie
 - Hoe lang
- **Structureer de turnles**

Regels

- Enkele duidelijke regels
 - Maximum 3
 - Voorspelbaarheid, duidelijkheid, veiligheid
- Geen discussie mogelijk, ≠ afspraken
- Duidelijke consequente gevolgen voor het overtreden
- Beloningen
 - Individuele (klas-)beloningen
 - Klasbeloningen

Monitoring

- Leerlingen **helpen, ondersteunen** zich aan de regels te houden
- **Aanwezigheid** – toezicht
- **Hulpmiddelen**
- **Verhogen** op moeilijke momenten
- **Individualiseren**, op maat van de leerling

Positief leefklimaat

https://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=md7NfZCRK40

- Positieve betrokkenheid
- Positieve bekrachtiging
- Probleemoplossingsvaardigheden
- Herstel

Positieve betrokkenheid

- Eerlijke, positieve aandacht
- Toon interesse
- **Bouw uit** wat leerling goed kan, interesseert

- **Bij conflicten:**
 - Laat de leerling ook zijn/haar verhaal doen
 - Leerling aanspreken op hun gedrag, niet op hun persoon
 - Top tip top

Positieve bekrachtiging

- Niets van wat leerling doet, evident beschouwen.
- Verbaal bekrachtigen
- Beloningssystemen
 - Individueel (klas)beloning
 - Klasbeloningen
 - Bv. Topspel
- Ook bij veel moeilijkheden, positief schrift

Probleemoplossingsvaardigheden

- Aangeven welk gedrag je wél van de leerling verwacht.
- Stappenplannen
- Sociale vaardigheden
- Zowel moeilijke (1) als goede (2) momenten (na)bespreken
 - Wat zou je anders kunnen doen? (1)
 - Wat heeft gemaakt dat het goed gelopen is? (2)

Herstel

- Schade die opgelopen is, herstellen
- Relatie herstellen
- Alle slachtoffers

2. Conflictsituaties

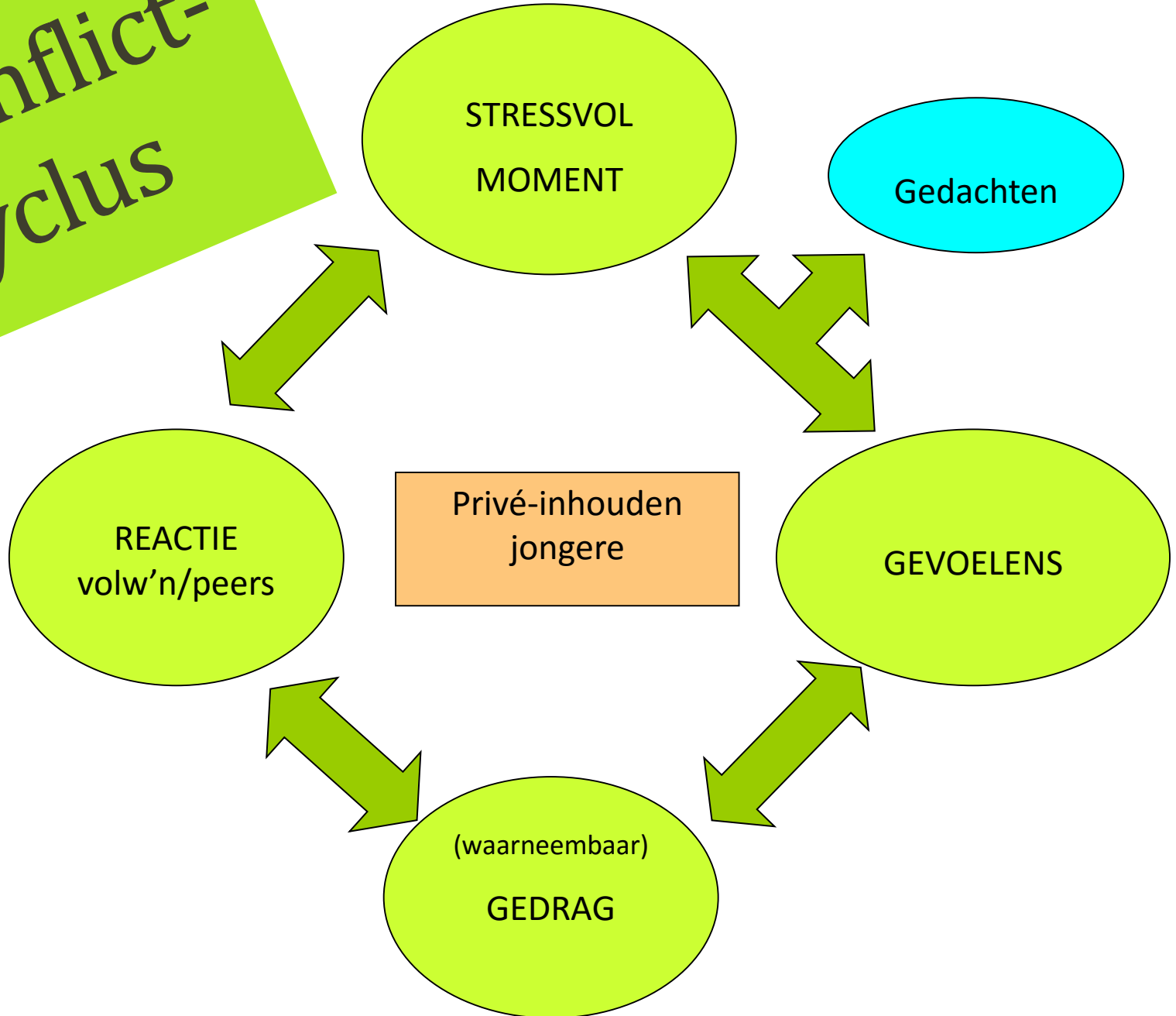
GRENS – OVERSCHRIJDEND - GEDRAG

- Grens:
 - T.a.v. je eigen grens
 - T.a.v. de grens van anderen
- Overschrijdend:
 - Wordt als onaangenaam ervaren, berokkend schade, tast het welbevinden aan
- Gedrag:
 - Verbaal (én non-verbaal)
 - Fysiek
 - Seksueel

Grenzen

- Persoonlijke grens
 - Voelgrens
 - Denkgrens
 - Teamgrens
 - Organisatiegrens
-
- ➔ Alle belang bij om afstemming te krijgen tussen grenzen
 - ➔ Grenzen moeten duidelijk zijn
 - ➔ Aandacht voor elkaars grenzen

Conflict- cyclus

conflictcyclus

- Als leerkracht ga je zelf ook in een conflictcyclus
- Hier proberen uit te stappen.
- Geen stress toevoegen

Conflictcyclus Strategieën

- Leerkracht én jongere inzicht geven in deze conflictcyclus om de conflictcyclus te doorbreken
- Ik – boodschappen gebruiken
 - Zijn minder bedreigend
 - Lokken minder agressie uit
 - Eerlijke communicatie / moedigt communicatie aan
 - Doorbreken de machtsstrijd
 - Goede manier van eigen stress ontladen tijdens crisis

Kort overzicht: reageren bij conflicten

- ▶ Rustig
- ▶ Neutraal
- ▶ Gedragsinstructie, los van de inhoud
- ▶ Twee keuzes aanbieden

- ▶ Contact maken met jongere
- ▶ Vertel jij wat er gebeurd is, ik wil jouw verhaal horen.
 - ➡ LSCI

Conflictcyclus Strategieën

- Tracht geen stress toe te voegen
- Niet op inhoud ingaan
- Korte gedragsinstructies

3. Nieuwe autoriteit

TRADITIONELE AUTORITEIT

- **Angst en afstand**
- **Controle en gehoorzaamheid**
- **Hiërarchie**
- ouders stonden achter het gezag van de leerkracht

ANTI-AUTORITAIRE OPVOEDING

- **Opvoeding zonder autoriteit**
- **Gezag wordt afgezworen**
- Kinderen zullen in **vrijheid** spontaan ontwikkelen tot autonome volwassenen.
- **Enkel** liefde, warmte,... nodig

MAAR: meer probleemgedrag, drop-out, drug-gebruik, geweld, depressie, negatiever zelfbeeld, lagere frustratiedrempel.

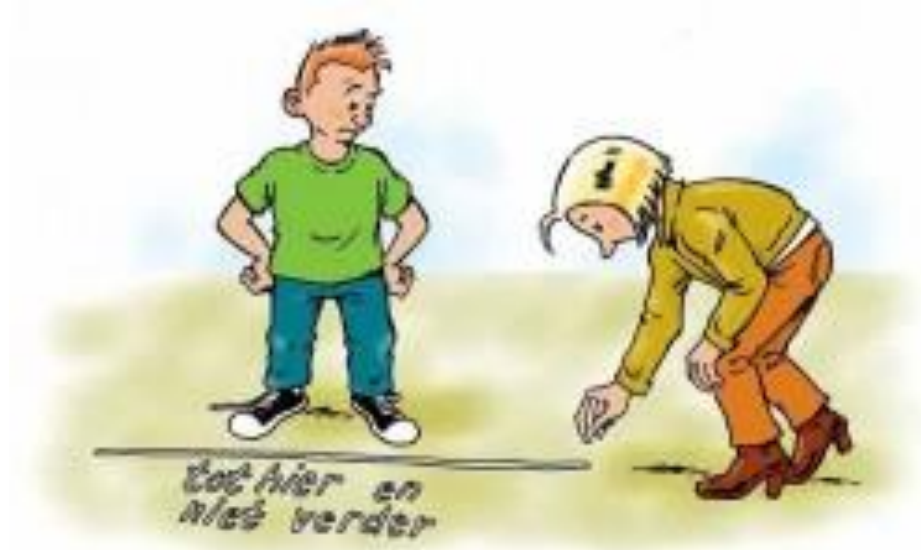
Machteloosheid

HARDE LIJN	ZACHTE LIJN
Straffen	Begrijpen
Dreigen	Accepteren , toegeven
Eisen	Overreden
Discipline	Therapie
GEWELD LOKT GEWELD UIT Vijandigheid lokt vijandigheid uit	LEIDT TOT MEER EISEN van de jongere

Nieuwe autoriteit

Om op te groeien tot zelfzekere volwassenen, hebben leerlingen de

- ervaring nodig dat ze **MOEILIKHEDEN KUNNEN OVERWINNEN**.
- daarom hebben we **AUTORITEIT NODIG**: “Dit moet je doen”

MAAR: de oude vorm van autoriteit werkt niet meer...

..... in 50 years a lot has changed in school

1961

What's the meaning of these marks?

2011

What's the meaning of these marks?

MyKoolHobbies

Nieuwe autoriteit

- Doelgroep = ouders, leerkrachten

≠ jongeren zelf

Je hebt niet het gedrag van de leerling in de hand,

- Wel je eigen handelen:

Zich niet laten meeslepen in escalaties,
volharden door rustig op een overtuigende manier
te reageren.

Nieuwe autoriteit

- Aanwezigheid
- Zelfcontrole
- Steunnetwerk
- Transparantie
- Relatiegebaren

Aanwezigheid

- Vanuit een volgehouden contact gezag vorm geven.
 - Zichtbaar zijn in tijd en ruimte.
 - Rondlopen in de klas, op de speelplaats, in de gangen.
- Aanwezig zijn, ook op moeilijke momenten en op moeilijk plaatsen
- Wij zijn hier en komen tussen wanneer het nodig is.
- Wij zijn verantwoordelijk op school voor de veiligheid van iedereen.
- Ik laat je niet los.

Zelfcontrole

GEEN MACHTVERTOON, GEEN ESCALATIES MAAR WEL

VOLHARDING, DOORZETTEN, ZELFBEHEERSING

Escalatie tegengaan:

Uit de conflictcyclus stappen.

Niet op de inhoud doorgaan. Wel:

- We hebben geen keuze,
- Het is **onze plicht**, omdat wij je ouders/leerkrachten zijn.
- We zullen **alles doen wat in onze mogelijkheden ligt** je te beschermen

Zelfcontrole

Eigen emoties controleren

- Ik heb alleen controle over mijn eigen manier van reageren.
- Traag en rustig ademen.
- Durft stiltes te laten
- Herhaal je boodschap rustig
- Tot 10 tellen - even achteruitgaan
- Denken dat het niet me jou als persoon te maken heeft.
- Welke behoefte uit de leerling met dit gedrag.

- Roep op tijd hulp in. Je hoeft het niet alleen te kunnen.

Zelfcontrole

Maak gebruik van de tijd

- SMEED HET IJZER ALS HET KOUD IS
- Markeren met een bookmark: ik kom hier later op terug.
- FOUTEN KUNNEN HERSTELD WORDEN
- Maak meer afstand maar blijf in de buurt
- Ik ben aanwezig maar bedreig je niet

- Later reageren op een rustige overtuigende manier.

Steunnetwerk

OPBOUWEN VAN EEN STEUNNETWERK

- Team, collega's klassenraad in de school
- Directie
- Ouders
- Hulpverleners

- ➔ Begrip
- ➔ ondersteuning, hulp
- ➔ Wij-vorm

Steunnetwerk

- Opvoeden kan je niet alleen.
- Opvoeden hoef je niet alleen te kunnen.
- Kracht van samen handelen. $1 + 1 = 3$
- Gezag krijg je door steun van een breed netwerk. Samen verbindend verantwoordelijk.
 - > Supportersmeeting.
- Collega's zien al deskundigen die elkaar kunnen helpen.
 - Deur open
 - Les bijwonen van een collega
 - Collegiale consultatie

Steunnetwerk

Gevaar van escalatie van een conflict:

- Positieve aspecten worden niet meer gezien
- Polarisering
 - tussen leerkracht - leerling
 - Binnen het team
 - Tussen team en middenkader
 - Tussen leerkracht(en) en ouders

MAAR

- Verdeeldheid ondermijnt het gezag
- Je hebt elkaar nodig om gezag te blijven uitoefenen

Transparantie

- DOORBREEK DE GEHEIMHOUDING
 - Privacy is niet heilig.
 - Openheid maakt steun mogelijk.
- Collega's
- Ouders
- Hulpverleners
- Leerling
- Andere leerlingen

Transparantie

- Leerkrachten durven toegeven dat het moeilijk gaat.
- Tussen ouders en schoolteam open communicatie.
- Open communicatie over acties die ondernomen worden, ook naar andere leerlingen toe.

Relatiegeebaren

- Geef hen uw eerlijke tijd, aandacht.
- Blijk geven van waardering
- Interesse tonen

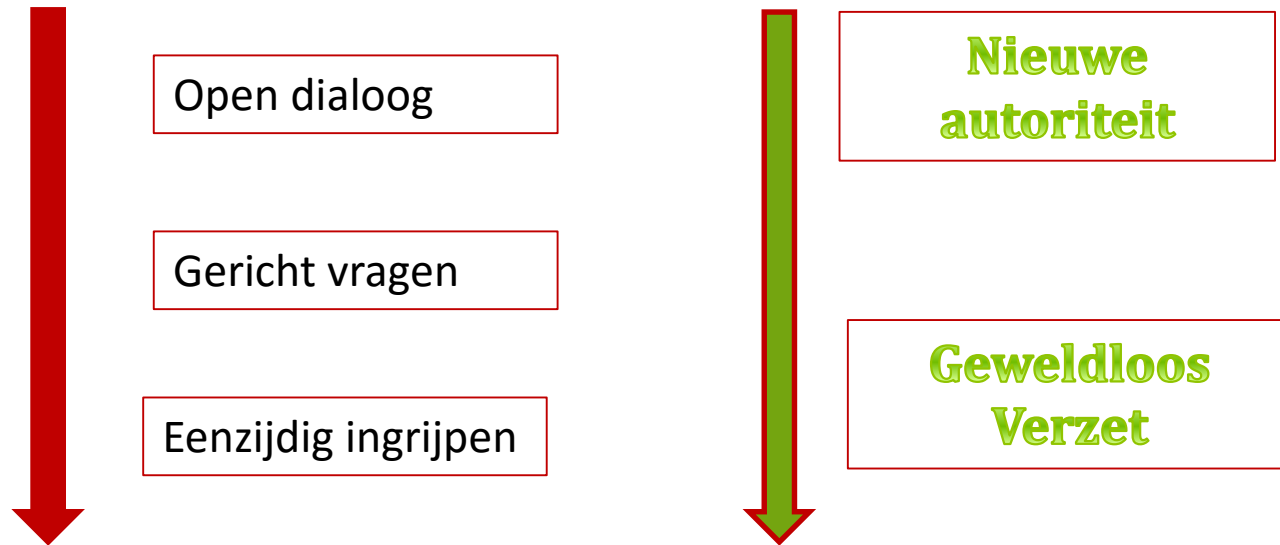
- Los van het gedrag van de jongeren.
Onvoorwaardelijk.

- Blijf in verbinding met de leerling, ook als het moeilijk loopt.

Relatiegebaren

- Herstel
- Eerste stap durven zetten in herstel
- Verzoeningsgebaren

Waakzame zorg

- Niveau van waakzame zorg verschilt naargelang de signalen die de ouders opvangen.
- = dynamisch en fluctuerend proces.

AANWEZIGHEID

en toezicht vergroten (waakzame zorg)

Nieuwe autoriteit

- We hebben geen controle over het gedrag van de jongere, wel over ons eigen gedrag.
- We zijn aanwezig en doen alles wat in onze mogelijkheden ligt zodat leerlingen zo goed mogelijk kunnen leren en zich veilig voelen.
- We houden vol, we laten je niet los.
- Het is onze plicht.

Geweldloos verzet

- Geweldloos verzet is een **STRIJD**
- die gevoerd wordt door middel van
- contact en vastberaden **AANWEZIGHEID**
- in **OPENHEID** en **TRANSPARANTIE** ten aanzien van
- een **STEUNEND NETWERK**
- met een houding van **RESPECT** en **VERZOENING**

Geweldloos verzet

- AANKONDIGING
- SIT-IN
- HERSTEL

Aankondiging

- Aanspreking
- We kunnen niet meer aanvaarden dat...
- We zullen alles doen wat in onze mogelijkheden ligt om te vermijden dat dit nog gebeurt.
- We zullen iedereen betrekken die ons hierbij kan helpen.
- Het is onze plicht.
- Omdat we je graag zien

Sit-in

- Verwijzen naar de aankondiging.
- Verwijzen naar de overtreding.
- Vraag naar voorstel tot oplossing.
- Stilte totdat er een voorstel komt.

- Bij goed voorstel:
“dat vinden we een goed voorstel, fijn dat je mee nadenkt”.
- Bij geen goed voorstel:
“dat vinden we geen goed voorstel, we verwachten dat je met een ander voorstel komt”.

Herstel

- SCHADE die opgelopen is, herstellen
 - RELATIE herstellen
 - ALLE slachtoffers
-
- Oók als de 'dader' niet meewerkt
 - = Openlijke steun voor het slachtoffer

Vragen - bedenkingen

?